

učební texty Univerzity Karlovy v Praze

PSYCHOLOG VE ZDRAVOTNICTVÍ

Vladimír Kebza
a kolektiv

Psycholog ve zdravotnictví

prof. PhDr. Vladimír Kebza, CSc. a kolektiv

Autorský kolektiv:

MUDr. Dominika Čápková, prof. PhDr. Vladimír Kebza, CSc., MUDr. Věra Kernová,
MUDr. Miloslav Kodl, MgA. Nikol Koksteinová, Mgr. Lucie Kotyzová,
PhDr. Katarína Loneková, Ph.D., MUDr. Antonín Malina, Ph.D., MBA,
PhDr. Jaroslav Šturma, JUDr. Petr Veselý

Recenzenti:

prof. PhDr. Mojmír Svoboda, CSc.
doc. PhDr. Jiří Šípek, CSc., Ph.D.

Vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum
jako učební text pro Filozofickou fakultu UK

Obálka Kateřina Řezáčová
Sazba DTP Nakladatelství Karolinum
Vydání první

Text neprošel jazykovou ani redakční úpravou nakladatelství

© Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum 2014
© Vladimír Kebza a kolektiv, 2014

Text této publikace vznikl v rámci řešení Programu rozvoje vědních oblastí
Univerzity Karlovy (PRVOUK) č. 07 Psychosociální aspekty kvality lidského života

ISBN 978-80-246-2446-4
ISBN 978-80-246-2472-3 (online : pdf)

Univerzita Karlova v Praze
Nakladatelství Karolinum 2014

<http://www.cupress.cuni.cz>

OBSAH

Úvod	9
Systém zdravotní péče, formy zdravotní péče a její úhrady (<i>Antonín Malina</i>)	11
Historický vývoj	11
Organizace zdravotnického systému	12
Druhy a základní formy zdravotních služeb	12
Základní principy zdravotního pojištění v ČR	13
Základní principy financování a úhrady zdravotní péče ze zdravotního pojištění	16
Úhrady zdravotní péče	17
Literatura	18
První pomoc a zajišťování zdravotní péče v mimořádných a krizových situacích (<i>Věra Kernová, Miloslav Kodl</i>)	19
První pomoc	19
Bezvědomí	26
Šok	27
Krvácení	28
Popáleniny	30
Podchlazení	31
Tonutí	31
Poleptání	32
Zasažení elektrickým výbojem nebo proudem	33
Intoxikace	33
Poranění kostí – zlomeniny	35
Poranění břicha	36
Důležitá telefonní čísla	37
Příruční lékárna	37
Literatura	38
Zdravotnická legislativa (<i>Lucie Kotyzová, Petr Veselý</i>)	39
Hierarchie právních norem	39
Přehled předpisů týkajících se zdravotnictví	39
Závaznost ostatních předpisů	41
Obsah jednotlivých právních předpisů	41
Specifická témata ve zdravotnické legislativě	43
Ochrana osobních údajů	43
Povinnost zachování mlčenlivosti	44
Odpovědnost psychologů ve zdravotnictví	46
Občanskoprávní odpovědnost	46
Trestní odpovědnost	47

Přístup ke zdravotnické dokumentaci	47
Informovaný souhlas	48
Literatura	51
Zdravotnická dokumentace (Nikol Koksteinová)	52
Co obsahuje zdravotnická dokumentace	52
Osobní a citlivé údaje	54
Zápis do zdravotnické dokumentace	54
Elektronická forma zdravotnické dokumentace	55
Vlastník zdravotnické dokumentace	55
Autorská práva	55
Souhlas s hospitalizací	55
Negativní revers	56
Zdravotnická dokumentace v souvislosti se zrušením registrace a zánikem zdravotnického zařízení	56
Skartace zdravotnické dokumentace	57
Povinná mlčenlivost	57
Práva pacienta	58
Přístup do zdravotnické dokumentace	58
Právní prameny zdravotnické dokumentace	59
Literatura	59
Úvod do farmakologie (Dominika Čápková)	60
Úvodní poznámky	60
Obecná farmakologie	61
Lékové interakce	62
Ovlivnění kardiovaskulárního systému	62
Ovlivnění dýchacího systému	63
Léčiva ovlivňující trávicí trakt	63
Léčba žaludečních vředů a zánětu jícnu	63
Spasmolytika	64
Antiemetika	64
Laxativa	64
Ovlivnění průjmu	64
Analgetika	65
Nesteroidní antiflogistika (NSA)	65
Opioidní analgetika	65
Psychofarmaka	66
Anxiolytika	66
Hypnotika	67
Antidepresiva	67
Léčba bipolární afektivní poruchy	68
Antipsychotika (neuroleptika)	69
Kognitiva	70
Literatura	71
Podpora a ochrana veřejného zdraví (Vladimír Kebza)	72
Úvod: Základní principy zdravotní politiky ČR v kontextu zdravotní politiky EU	72
Podpora zdraví – podstata a východiska	73
Podpora zdraví jako součást strategie WHO	74
Souvislosti podpory zdraví	75
Podpora zdraví – další významné mezinárodní události	75
Finanční zdroje pro podporu zdraví	76
Možnosti hodnocení podpory zdraví: postupy založené na důkazech	76
EBM – východiska	77

Vymezení EBM	78
Možnosti aplikace evidence-based postupů v psychologii	78
Sporná místa a náměty k diskusi	79
Chování a možnosti jeho změn	80
Literatura	85
Etika ve zdravotnictví (Jaroslav Šturma)	88
Počátky a rozvoj etického uvažování v psychologii.	88
Etické kodexy	88
Etický kodex ČMPS.....	90
Etický kodex Asociace klinických psychologů ČR	92
Etické principy – Metakodex	93
Preamble.....	94
Princip respektu	94
Princip kompetence	95
Princip zodpovědnosti	96
Princip integrity	97
Literatura	98
Zdravotnická praxe (Katarína Loneková)	99
Literatura	100
Informace o autorech	101

ÚVOD

Dne 1. 7. 2008 nabyl účinnosti zákon č. 189/2008 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních. V § 22 je uvedeno, že odborná způsobilost k výkonu povolání psychologa ve zdravotnictví se získává absolvováním akreditovaného magisterského jednooborového studijního oboru psychologie a absolvováním akreditovaného kvalifikačního kurzu „Psycholog ve zdravotnictví“, který je prováděn vysokou školou podle zvláštního právního předpisu.

Tímto vymezením se významně zlepšují podmínky práce psychologa působícího ve zdravotnictví. Nejedná se jen o zlepšení v oblasti ekonomické, ale jde především o kvalitativně vyšší postavení psychologa, působícího ve zdravotnických zařízeních, na úroveň skutečného kolegy dalších zdravotnických pracovníků se všemi kompetencemi včetně možnosti nahlížet do zdravotnické dokumentace, čímž se psychologova role posouvá do podoby aktivní více-směrně probíhající spolupráce obohacující všechny aktéry.

Přejeme Vám proto, milé kolegyně a kolegové, aby Vám absolvování našeho kurzu otevřelo cestu k efektivnímu a úspěšnému naplnění Vašich představ o práci psychologa ve zdravotnictví.

Vladimír Kebza a kolektiv autorů

